

L-Istatwa tal-Konti Ruġġieru fir-Rabat

L-Ewwel Monument Ekwestru f' Malta

F'Awwissu tas-sena li ghaddiet, f'bieb il-Belt Valletta għiet imqiegħda statwa tal-bronż bit-titlu ta' Žieme, li turi żiemel bi tliet saqqajn, xogħol l-artist Ghawdex Austin Camilleri. Din saret fuq inizzjattiva tal-Fondazzjoni V-18. Fl-ispjega li nghatat għal din l-iskultura, intqal fost l-oħrajin li f'Malta ma jeżistux monumenti ekwestri, jiġifieri li juri personaqgħ fuq żiemel. Din l-ispjega qanqlet il-ħtiega li nfakkru li dan mhux korrett ġħalkollox.

F'nofs is-seklu 19, meta Malta kien ilha biss daqs nofs seklu kolonja Ingliż, il-Maltin, jew ahjar ir-Rabtin, b'sens patrijottiku kienu jfakkru l-personaqgħ tal-Konti Ruġġieru bħala l-ħellies u li reġa' ta' l-libertà lill-Maltin li jipprattikaw il-kult tagħhom fl-apert mingħajr restrizzjonijiet. Kienu jaraw fis-fih dak li reġga lura lil Malta fi ħdan il-Punent. Ser nikkwotaw minn ktejjeb stampat fl-okkażjoni tal-Festa Nazzjonali f'gieħ il-Konti Ruġġieru li nżammet fl-24 ta' Settembru 1893;

“Il-Miġja tal-Konti Ruġġieru f' Malta ma għandha tigi minsija qatt, għax heles il-Gżejjer tagħna mill-ħruxija tas-Seraċini, ħalla lil kulhadd fil-libertà li jistqarr il-liġi u l-fidi ta' Kristu.”

“Din kienet ir-raġuni li qanqlet il-qlub ta' ħafna Rabtin li jagħmlu ta' kull sena Festa Nazzjonali lil dan il-Konti Ruġġieru b'turija xierqa tal-ħelsien tagħhom mill-qilla tas-Seraċini.”

M'aħniex ser nidħlu hawn fil-fond ta' kemm dan huwa storikament korrett. Qeqħdin biss nitkellmu fuq il-kult tal-Konti Ruġġieru f'nofs is-seklu 19. Fis-sena 1891, grupp ta' Rabtin fi ħdan iċ-Čirkolu San Pawl tar-Rabat, bdew jagħmlu Festa Nazzjonali lill-Konti Ruġġieru. Għal dan l-għan twaqqaf Kumitat taħbi il-President tal-istess Čirkolu, l-avukat, aktar tard Imħallef Agostino Naudi. Il-festa kienet issir kull sena fir-raba'

Hadd ta' Settembru. Fis-7.00am l-istatwa tal-Konti Ruġġieru kienet tittieħed bil-banda fejn titqiegħed fuq pedestal fil-Pjazza tas-Saqqajja. Fid-9.00am kienu jduru bil-paljijiet bid-daqq tal-banda. F'12.00 pm wara li jingħata salut bil-maskli, il-Banda Konti Ruġġieru kienet terġa' ddur dawra mat-toroq bit-tfal ikantaw l-innijiet.

Fi tmiem it-tiġrijet taż-żwiemel, waranofsinhar, il-Banda Konti Ruġġieru kienet tesegwixxi programm mužikali, dejjem fuq is-Saqqajja. Fl-10.00pm kien isir logħob tan-nar u ħruq ta' maskli. Għal din il-festa, il-gvern ta' dak iż-żmien, kien

L-istatwa tal-Konti Ruġġieru xogħol fl-injam u l-kartapestha mill-iskultur Rabti Antonio Catania.

jagħti l-profitti ta' tombla ta' 100 lira sterlina, li dak iż-żmien kienet issir fuq il-Fosos tal-Furjana. Din il-festa baqgħet issir sal-1940, qabel it-Tieni Gwerra Dinija.

Dan l-istess sentiment u dan l-istess twemmin fuq il-valur storiku tal-Konti Ruġġieru bħala personagg daqstant qawwi wasslu mhux biss li l-Banda taċ-Čirkolu San Pawl tissemma għaliha imma wkoll li grupp ta' Rabtin taħt id-direzzjoni u bil-ghajjnuna tal-ħiliet artistiċi ta' Antonio Catania, jsawru statwa monumetal iekwestra tal-Konti Ruġġieru li nafu li kienet digħi teżisti fis-sena 1869. Il-Konti jidher riekeb fuq żiemel.

Jidher ċar li l-istil u l-poża hija mnebbha mill-istatwi ekwestri li kienu jafu bihom sa dak iż-żmien. Hemm xebħ kbir ma' dik klassika u famuža ta' Markus Aurelius li tinsab fil-quċċata tal-Campidoglio f'Ruma. Ta' min wieħed jinnota li meta tqis li l-istatwa tar-Rabat hija maħduma mill-injam u l-kartapesta, wieħed malajr jirrealizza li ntużat teknika tal-ogħla livell biex iż-żiemel seta' jitwaqqaf fuq tlett saqajn li huma kapaci jifilhu l-piż tal-kumplament, inkluż dak tal-figura tal-Konti Ruġġieru.

Din l-statwa nħolqot biex titqiegħed fuq pedestall armat fuq il-planċier li kellej jaġid jikkomoda wkoll il-Banda. Iżda meta wieħed jinnota sew din l-istruttura, jirrealizza li l-idea ta' dawn ir-Rabtin kienet li mhux figura sagra, jingħata prominenza

forma ta' monument. Għal dan l-iskop fil-pedestall għiet imqiegħda skrizzjoni li tixhed l-importanza storika li ngħatat lill-Konti Ruġġieru dak iż-żmien. Niftakru li qegħdin nitkellmu fuq żmien meta f'Malta kien għad ma hawn l-ebda monument tal-bronz imwaqqaf mill-poplu, tħlief dawk li ħallew warajhom il-Kavallieri.

Il-poplu ftit kien japprezza, u ħafna drabi lanqas ma kelle l-meżzi finanzjarji bizzżejjed biex iwaqqaf statwi ta' dan u it-tip fil-bronz. Għalhekk kien jirrikorri għal kartapesta u już-a l-festi biex jesprimi dawn is-sentimenti tiegħi lejn dawk li f'għajnejh kien iħoss li kkontribwew lejn Malta bħala nazzjon ġieles. Probabbli li dan kien is-sentiment li wassal ukoll biex f'diversi festi madwar Malta, kont u ġhadek issib diversi statwi li jirrafiguraw lil Malta Rebbieħa. Dan meta pajjiżna kien għadu kolonja.

Wara li saret din l-istatwa tal-Konti Ruġġieru fir-Rabat saru statwi oħra ekwestri tal-kartapesta f'gieħ qaddisin bħal San Ġorġ u San Pawl għal festi oħra f'Malta u Ĝħawdex. Però din tal-Konti Ruġġieru tibqa' unika fl-ġħamla tagħha u tibqa' unika wkoll fis-sens li hi tirrapreżenta figura storika marbuta ma' ġrajjet il-gżejjer Maltin.

Nittamaw li din in-nota sservi biex ġustament tikkjarifika u biex tgħinna napprezzaw aktar dak li sar minn ta' qabilna żewġ sekli ilu, filwaqt li tħegġiġna biex nikonservaw dak li ġie mgħoddni lilna b'aktar responsabilità.

**Il-Palk Monumentali tal-Konti Ruġġieru disinn ta' Antonio Catania.
Ritratt miġbud fis-snin ħamsin. (Hajr - Charles Fenech).**

